

እውነት ትግራይ መሬት ቆርሳ ወስዳለችን ?

ሀቅ ለፈለገ ሀቁ ይህ ነው

(Part — Three) Hidase-Ethiopia

የራያና ወልቃይት ጥያቄ መጨረሻው የት ነው?

ምንም እንኳን በታሪካዊ አመጣጥ የትግራይ ወሰን በወሎ ቡል እስከ አይሎሁም ላሽ፣ በጎንደር በኩል ለማልሞ እምባ ጊወርግስ ቢሆንም የህዝብን ፍላጎት፣ ቋንቋ እና ባህል መሰረት በማድረግ አይሎሃ-ምላሽ መሆኑ ቀርቶ ከዋጁ እንዲሆን ለማልሞ መሆኑ ቀርቶ ከፀለምት እንዲሆን ተደረገ። በቃ የህዝቡ ፍላጎት ስለሆነ ሁሉም ተቀበለው፣ ትግራይም ለማልሞ ወይም አይሎሃ ምላሽ አላለም። በሁለቱም በኩል ጥያቄ የሚያነሳ ማንም የለም ባይባልም፣ አከላለሉ አብዛኛው ህዝብ ስላመነበት ተቀብሎት ላለፉት 27 ዓመታት በሰላም ቆይቷል።

ታዲያ ይህ ጥያቄ እንዴት አሁን መነሳት ጀመረ? ጥያቄው የህዝቡ ጥያቄ ከሆነ ለምን ከቦታው አይነሳም?

እስኪ አሁን በእውነቱ እንነጋገር ከተባለ ራያና ወልቃይት በትግራይ ሆኖ መተዳደር ምን ችግር አለ? ሁሉም ኢትዮጵያዊ አይደሉም እንዴት? ራያና ወልቃይት በህዝቡ በራሱ ትግል እና ፍላጎት ወደ ትግራይ መካተታቸው ለማንም ግልፅ ነው፣ እንዴት ከጎንደር እና ከባህርዳር ወይም ከአዲስ አበባ ጥያቄ ይጠየቃል? መተከል በቤንሻንጉል ጉምዝ ሆኖ መተዳደሩ ምን ችግር አለው?

ነፍጠኞች እና ትምክህተኞች እንደሚሉት ህወሓት ትግል ሲጀመር የትግራይ ሪፓብሊክ ለመመስረት እንደሆነ ነገር ግን ለጊዜው አቁሞ ጊዜ በመውሰድ ላይ ነው ያለው የሚል ወሬ መሰረት የሌለው ለፖለቲካ ትርፍ ተብሎ የተፈበረከ ነው። ህዝብን ያደናግርልኛል ተብሎ የተፈበረከ እንደሆነ መታወቅ አለበት።

ህወሓት ሲጀምር 5 ብሄር ብሄረሰብ አቅፎ ነው የጀመረው አሁን ስናይ ከግማሽ በላይ ታሪካዊ ግዛቱ በብሄር ብሄረሰብ ስም የተወደደው ድርጅት እንዴት ነፃ ሪፓብሊክ ይመሰርታል ይባላል? ነፃ ሪፓብሊክ ለመመስረት ዓላማና ራኢ ቢኖር ኑሮ ከህወሓት ጋር የታገሉ ሁለት ብሄረሰቦች (አፋር እና አገው) ወደ ሌላ ክልል አያካልላቸውም ነበር።

አሁንም ኢትዮጵያ ከአብዮታዊ ዲሞክራሲ ውጭ በምንም ተአምር አንድነቷ አረጋግጣ በሰላም እና መረጋጋት ልትዘልቅ አትችልም። ምክንያቱ አሁን በራያና በወልቃይት ሰበብ እየተነሳ ያለው የነፍጠኛና የትምክህት ጥያቄ በራያና ወልቃይት የሚቆም ጥያቄ አይደለም።

የትምክህቱ ሀይል አማራ የሚባል ብሄር የለም፤ ሲል አልነበረም እንዴት? ለአማራ እውቅና ሰጥቶ የአማራ ብሄር መብት ላለፉት 27 ዓመታት ሲከራከር እና የአማራ ህዝብ ከድህነት እና ከኋላ ቀርነት ያወጣው ኢህአዴግ ሆኖ ሳለ የትምክህቱ ሀይል አሁን አማራን አስታውሶ የራያና ወልቃይት የማንነት ጥያቄ መጠየቅ የጀመረው ለአማራ በማስብ ነው? አይደለም። የፌዴራሊዝም ስርዓትን ለማፍረስ መጀመሪያ ከትግራይ መጀመር አለብኝ በማለት ነው። በትምክህቱ ስርዓት ጊዜ /በደርግም በዘውዳዊ ስርዓትም/ የአማራ የሚባል የሚታወቅ ግዛት አልነበረም። ሁሉም የአገራችን ቦታዎች የንጉሱ ወይም የዘውዱ ስርዓት ይዘታ በመሆናቸው ነው የሚታወቀው። ከትግራይ እና ከአማራ በስተቀር ሁሉም የአገሪቱ መሬት ባለቤት የነፍጠኛ፣ የንጉስ እና የቤተክርስቲያን ብቻ ነው የነበረው።

በወሎ ክፍለሀገር የተካለለ ራያ ብቻ አልነበረም አፋር በስፋት አለ። በሸዋ ላይ የተካለለው አማራ ብቻ አይደለም ኦሮሞ አለ። ስለዚህ የራያና ወልቃይት ጥያቄ የግዛት ወይም የማንነት ጥያቄ ሳይሆን የፌዴራሊዝም ይፍረስ ጥያቄ ነው። የአፋር የሚባል ክልል ይፍረስ የሚል ጥያቄ ነው፤ ኦሮሞ የሚባል ክልል ይፍረስ

የሚል ይዘት ያለበት ጥያቄ ነው፤ ቤንሻንጉል ጉምዝ፣ የጋምቤላ፣ የደቡብ ህዝቦች፣ የሶማሌ የሚባሉ ክልሎች ይፍረስና ወደ የድሮው አካላለል ይመለስ ማለት ነው፤

አሁን ያለ የኢትዮጵያ የክልሎች ወሰን አካላለል የእምቦ ሚኒሊክ፣ የንጉሥ ሀ/ሰላሴ፣ የደርግ ስርዓት አካላለሎች በማፈራረስ ህገመንግስቱ ባስቀመጠው መስፈርት በቋንቋ፣ በብሄር፣ በባህል፣ በአደጋ ሆይቤ እና በህዝቡ ፍላጎት መሰረት ነው የተካለለው፤ ታዲያ አሁን ለምን የራያ እና የወልቃይት ጥያቄ ተነሳ? ለምን በኦሮምያ አይነሳም? ለምን በአፋር አይነሳም? ለምን በቤንሻንጉል ጉምዝ አይነሳም? ለምን በአዲስ-አበባ አይነሳም? መልሱ ግልፅ ነው ስላልተፈለገ ሳይሆን የታክቲክ ጉዳይ ነው። እነዚህ አሁን የብሄር ጥያቄ እያስነሱ ያሉትን ሀይሎች ሲታይ የብሄር ብሄረሰቦች እና ህዝቦች መብት የማይቀበሉ ህልውና የማያምኑ፣ አንድ አገር አንድ ህዝብ የሚሉ ናቸው። የአሁኗ ስርዓት አቀንቃኞች ናቸው።

በእውነቱ እንነጋገር ከተባለ የብሄር ብሄረሰብ ማንነት መብትና ጥያቄ ሰሚ ያገኘ በኢህአዴግ-በአብዮታዊ ዲሞክራሲ ነው፤ በምን ስሌት ነው ታዲያ ትምክህት አሁን በጎንደር እና በባህርዳር መሸጎ ስለ ማንነት ጥያቄ የሚያነሳው? ትምክህት ሁሌም መሸወድ፣ ማታለል፣ መዋሸት፣ ባልሆነ መማል፣ ያልሆነ ቃል መግባት እና መካድ የጌቶቹ መለያ ባህሪ በመሆኑ አሁንም ያ አስነዋሪ ባህሪውን ሲያነሳ ነው እያየን ያለነው። ስለዚህ በቃ አሁን ዘመነ ስልጣኔ፣ ዘመነ ኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ፣ ዘመነ 21ኛው ክ/ዘ ነው ማታለል ይብቃ፣ መዋሸት ይብቃ፣ ወደ ዘመናዊነት መቻቻልና መተሳሰብ እንግባ እንበለው።

የግዛት ጥያቄ መጠየቅ የነበረበት በትክክል ካየነው የትግራይ ህዝብ ነው። ትግራይ 62% ታሪካዊ የመሬት ወሰን ወይም ግዛት ያጣው በዚህ ህገመንግስት ነው። ግን የትግራይ ህዝብ እንደ የትምክህት ሀይሎች አስተሳሰብ የለውም፤

የታሪካዊ ይዘታው ወደ አማራ ቢካለል የትም አልሄደም እኔ ኩሩ ኢትዮጵያዊ ነኝ፤ አማራ ኩሩ ኢትዮጵያዊ ነው፤ ሁላችን ኢትዮጵያውያን ነን ነው ያለው። ስለዚህ ህገ-መንግስቱ ባስቀመጠው መስፈርት መሰረት ለልማት እና ለዴሞክራሲ ስርዓት ግንባታ እንዲመች የትግራይ ታሪካዊ ቦታ ወደ አማራ ቢሄድ፤ የትም አልሄደም፤ ኢትዮጵያ ውስጥ ነው ያለው ነው ያለው። **በትግራይ ከአምባ ጊወርግስ እስከ አይሎህ-ምላሽ መሬታችን ይመለስ የሚል ፍፁም የለም ማለት አይደለም። አለ እንጂ። ነገርግን የትግራይ ህዝብ በህገመንግስቱ መሰረት የተካለለ፤ በህዝቦች ፍላጎት መሰረት የተደረገ ስለሆነ ለሚመጡ ጥያቄዎች ተገቢውን ትግል ስለሚያደርግ ነው። በአገራችን ሰላም እና መረጋጋት እንዲሰፍን ከተፈለገ ሌላው ህዝብም እንደ የትግራይ ህዝብ ለህገመንግስቱ ዘብ መቆም አለበት።**

ያለፉት ገዢዎቻችን ስልጣናቸው ማራዘም የሚችሉት በህዝቦች መካከል ግጭት በመፍጠር አጀንዳ በማስቀየር ብለው ስለሚያምኑ በወሰን አከላለል መሬት እየቆራረጡ አንዴ ወደ ሰሜን ሌላ ጊዜ ወደ ደቡብ፤ አንዴ ወደ ምስራቅ ሌላ ጊዜ ወደ ምዕራብ ሲመዳድቡን ሲያጨቃጭቁን፤ ሲያጣሉን ነው የነበረ። አሁን ግን በህገመንግስታችን ባስቀመጠው መርህ መሰረት የተካለለው በህዝቡ ሰፊ ተሳትፎ የተደረገ በመሆኑ ልናከብረው እና ልንጠብቀው ይገባል። አሁንም እዛ የነበረ ወደዚህ እዚ የነበረ ወደዛ የሄደም የመጣም ሊኖር ይችላል ዞሮ ዞሮ ወሰኖቹ ድሮም ኢትዮጵያ ውስጥ ነበሩ አሁንም ኢትዮጵያ ውስጥ ነው ያሉት፤ ማንም ባዕድ አልወሰደብንም። ስለዚህ አሁን የሚያስፈልገው ከድንበር እና ወሰን ንትርክ ወጥተን የጀመርነውና አሁን የተስተንጎለው ህዳሴ ጉዟች እናስቀጥል። ከድህነት እና ቁላ ቀርነት የበለጠ ሌላ ጠላት የለንም፤ ስለዚህ ይህን ጠላት ከማዳከም አኳያ የጀመርነውን ጉዞ አለምን ያስደነቀ ውጤት አስመዝግባናል። አሁን በማይረባ ንትርክ ከልማት መስመራችን ወጥተን ወደዚ

አተካራ መግባታችን በጣም ያሳፍራል። ስለዚህ ይህን ጉዳይ በተረጋጋና በኢትዮጵያዊነት መንፈስ በማሰብ ከዚህ የወሰን አዙሪት በመውጣት ህዝባችን ከድህነት እና ሒሳቀርነት እናውጣ። የኢትዮጵያ ሰላም እና መረጋጋት የማይፈልጉ ሀይሎች ካዘጋጁት ወጥመድ ወጥተን አሁንም አገራችን እንገንባ።

ሀዳሴ ኢትዮጵያ

ሕዳር 17፣ 2011 ዓ.ም.

hidaseethiopia@yahoo.com ወይም *hidaseethiopiaa@gmail.com*